

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena:</p> <p>Na celý rok ————— 8.— KOR.</p> <p>Na pol roka ————— 4.— „</p> <p><i>Jednotlivé číslo 16 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT</p> <p>Zodpovedný redaktor: JÁN BARTOS, krajinový vyslanec</p> <p>Za vydavateľstvo zodpovedný: JÁN MOLNÁR, pápežský pralát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo:</p> <p>Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám</p> <p>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
---	--	---

Konec vojny!

Novú vládu utvoril gróf Michal Károlyi.

Naše armády složily zbraň.

Po celej Europe zavial vetor revolúcie.

Štyriročná svetová vojna, miesto všeobecného pokoja, zakladajúceho sa na vzájomnom usrozmnení, uvalila nám na krky *svetovú revolúciu*.

Vo štvrtok, 31. októbra v noci aj medzi vojskom hlavného mesta Uhorska vypukla revolúcia a v piatok ráno už celá budapešťianska posádka odoprela poslušnosť svojim doterajším veliteľom. Ku tomuto pohybu pripojili sa aj dôstojníci ako i veľká čiastka obecnstva a robotníctva. V hlavnom meste prišlo z tejto príležitosti ku hlučným demonstráciám, pri ktorých, ako bolo ustáleno, umrelo 50 a ranených bolo asi 200 ľudí.

Vo štvrtok ešte tak stály veci, že gróf Ján Hadik bude ministerpredseda a s kráľom a parlamentom spolu uskutočnia všetky požiadavky obyvateľstva Uhorska. Rozdrážený ľud hlavného mesta ale žiadal, aby za ministra-predseda vymenovaný bol gróf Michal Károlyi. Kráľ zodpovedal tejto žiadosti a hneď aj vymenoval novú vládu, ktorej členovia sú:

Predseda a dočasný finančný minister: gróf Michal Károlyi.

Minister vnútra: gróf Teodor Batthyány.

Minister obchodu: Ernest Garami.

Minister kultu a verejnej výučby: Martin Lovászy.

Minister orby a pravosúdia: Barna Buza.

Minister robotníctva a pre dobrobyt ľudu: Žigmund Kunfi.

Minister verejného stravovania: Franc Nagy.

Minister vojny: Béla Linder, plukovník generálneho štábu.

Minister bez torby záležitostí národností: Oskár Jászi.

Táto vláda zostavená je z členov Národnej Rady Uhorska, ktorá pozostáva z päťsto členov.

Uhorskej Národnej Rady výkonný výbor zostavený je nasledovne: Predseda: Michal Károlyi. Členovia: Abrahám Dezsó, Batthyány Tivadar, Biró Lajos, Böhm Vilmos, Diener-Dénes József, Fényes László, Garami Ernő, Garbai Sándor, Hatvany Lajos, hlavný redaktor novin «Pesti Napló», Hock János, Jánosi Zoltán, Jászi Oszkár, Kunfi Zsigmond, Lovászy Márton, Müller Ernesta žena, Purjesz Lajos, Szende Pál, Schwimmer Róza, Weltner Jakab.

Utvorily sa tiež aj: rada vojakov, rada železničiarov a rada študentov.

Rozpoloženie je veľmi kritické. Naša vlasť od tisíc rokov nebola v tak veľkom nebezpečenstve. Austria sa rozpadla vo štyri štáty. Česko sa vyhlásilo za samostatné. Južne od nás utvoril sa Jugoslavijský štát, v ktorom sú Slovinci, Srbi, Horvati a Dalmatinci. Nový štát utvorili si aj rakúski Nemci a včul sa o tom radia, v akej forme by sa mohli pripojiť ku nemeckej ríši. Povstal aj nový štát ukrajinský. A Poliaci sa celkom vylúčili zpod panovníctva Habsburgov.

Horvatsko a Fiume sa od nás odtrhly. Horvati nás svevofou opustili. Talianov vo Fiume ale Jugoslavijski zbraňou prinútili k tomu, aby sa od nás odtrhli. Medzi národnosťami panuje obrovské rozčulenie a nachodia sa takí prepiaťci, ktorí žiadajú, aby celé územie Hornouhorska až po Komárno a Ostrihom, ba až po Marmaros pripojené bolo ku českému štátu. Lansing, štátny sekretár Spojených Štátov Severnej Ameriky, Sedmohradsko znovu sľubuje Rumunom a neni vytvorené, že tí zas vtrhnú do Uhorska.

Netrpezlivý a rozčulený ľud na mnohých miestach pácha výstupky. Rabovanie a vraždenie sú na dennom poriadku. Zvlášte v Horvatsku stávajú sa hrozné veci. Ostatne revolučné pohyby zúria aj vo Viedni a v iných mestách Rakúska.

V Budapešti grófa Štefana Tiszu zavraždili na jeho byte. Vrahovia ušli. Revolucionárska luza otvorila žalare a trestnice a na slobodu pustila nielen politických väzňov, lež aj vrahov a zbojníkov. Strašné veci sú to, zvlášte keď vieme, že naše hranice so všet-

kých strán obkľučujú a sľacia na nás nepriatelia. Gróf Michal Károlyi, ministerpredseda, spolu ako zahraničný minister za takýchto okolností nemohol iného urobiť, ako že podujal kroky, **aby naše armády na všetkých frontoch složili zbraň.** Od nepriateľov jedine to žiada, aby, keď to za potrebné držia, jednotlivé miesta krajiny nie iné čaty obsadily, ako anglické a francúzske.

Linder, uhorský vojenský minister oznámil to nasledovnými slovami:

S najhlbšou dojatostou hovorím k Vám. Uhorská vláda v povedomí svojej úplnej zodpovednosti za terajších ťažkých pomerov uzavrela, aby vojaci na všetkých frontoch naskutku složili zbraň. Oznamujem to so zlomeným srdcom, lebo po trpkom zápase štyroch rokov, po boji, ktorý národ uhorský viedol s páru nemajúcou hrdinskosťou a sebaobetavosťou, bolo treba urobiť tento krok. Ale sme ho urobili s tou pevnou vôľou, že takejto vojny viac nebudeme viesť a zodpovednosť za takéto vojny ani neprevezmeme na seba. Občania, vojaci a robotníci! Prečítam proklamáciu, ktorú čo minister vojny napravím na vojakov a v ktorej im dám úpravu, rozumejúc aj hlavné veliteľstvo armády, **aby všetky uhorské čaty složili zbraň a hneď začaly vyjednávať s nepriateľom** a nakoľko by Uhorsko nepriateľ chcel obsadiť, nech aj to žiadajú na vyjednávaní, aby poslali sem anglické alebo francúzske okkupujúce čaty.

Ján Hock, ako predseda výkonného výboru Národnej Rady, vyzval ministrov, aby složili prísahu do rúk Národnej Rady. Členovia vlády vstali s miest a složili nasledovnú prísahu:

Prisahám, že Uhorsku budem veray a obránim jeho úplnú neodvislosť. Všetkou svojou silou budem slúžiť blahu, slobode a pokroku ľudu Uhorska. Tak mi Boh pomáhaj!

Po búrlivom éljenovaní a potlesku prítomní odspievali hymnu a s tým sa historicky významné zasadnutie skončilo.

Z tejto príležitosti každého občana krajiny, zvlášte ale ct. čitateľov nášeho časopisu úpenlive prosíme, aby sa rozvažite a pokojne chovali. Nikto nech sa nedá popudíť ku žiadneho druhu násilenským a výstupkom. My vládu podporujeme, zakiaľ stojí na zákonnom základe. Včuf je hlavnou vecou udržanie verejného poriadku. Dedinský ľud nech sa chová pokojne, nedopúšťa sa hrozných zločinov, ako sú: Rabovanie, podpalačstvo a vraždy. Čakajme trpezlivo, či tí, čo prevzali spávu krajiny, vedia vyplniť tie veľké sľuby, ktoré robia ľudu. V ich rukách je prítomne vláda, len skoro uvidíme, čo sú vstave previesť za vlasť, nachodiacu sa vo veľkom nebezpečenstve.

Arciknieža Jozef ku novej vláde.

Členovia novej vlády složili prísahu do rúk arcikniežata Jozefa, zpod ktorej ich ale kráľ už osloqodil. Arciknieža povedal k nim nasledovnú reč:

— Pánovia! V tomto slávnostnom okamihu, keď

svitá zora na oblohe našej milovanej svätej vlasti, celou vrelosťou môjho srdca pozdravujem vás, ktorí ste povolani do novej doby, do blaženejšej budúcnosti viesť náš národ, ktorý za stáročia mnoho pretrpel. V krvavej báre zápasov štyroch rokov videl som tento ľud s obdivuhodnou bezzistnosťou, ešte nevidanou hrdinskosťou verne konať povinnosť. Toto dokazuje, že sa musíme zobudiť ku krajšej, blaženejšej slávnej budúcnosti. Teraz, keď sa moja missia skončila, z hlbín duše vás prosím: pričinite sa o to, aby sa uskutočnila moja najvrelejšia túžba a žiadosť: aby som národ mohol vidieť v uspokojenom blahobyte. Vo vašej ťažkej, veľkej úlohe nech vám je na pomoci Všemohúci, nech vás vedie po vašej ceste a najvrelejšie blahoželania môjho srdca nech sprevádzajú každý váš krok.

Arciknieža Jozef poprosil Károlyiho, aby mu Národná Rada dala príležitosť ku složeniu prísahy.

Ohlas novej vlády.

Nová vláda 31. októbra vydala nasledovný ohlas:

Občania!

Sláva, česť a úcta vífaznému budapeštianskemu ľudu! Revolúcia ľudu zvíťazila. Utvorila sa prvá ľudová vláda Uhorska a prevzala spravovanie krajinských záležitostí. Najprvšou a najsúrnejšou úlohou jej bude uzavretie pokoja. Naskutku vykonané bude všetko, aby prímerie behom niekoľko dní bolo uzavreté a aby sa vojaci zpät mohli vrátiť. Dôverujeme v tom, že behom krátkeho času vyvedieme ľud z útrap vojny a úfame, že sa podarí zachrániť celistosť krajiny. Úplná neodvislosť Uhorska je zabezpečená. Vymenovaný bude aj osobitý minister zahraničia. Slobodní sme a jako slobodný národ podávame bratskú ruku vo vlasti našej žijúcim ostatným národom a všetkým slobodným národom sveta. Vykonáme všetko v prospech zabezpečenia a organisovania vydobitej ľudovej vlády. Hneď uvedieme zpät zhabanú slobodu krajiny: slobodu tlače, porotné súdy, shromažďovacie a spolčovacie právo. Vyhlásime vojenskú a občiansku amnestiu. Všetkých internovaných pošleme domov. Čo najrýchlejšie podáme návrh poľahom na všeobecné, rovné, aj na ženské potahujúce sa volebné právo s tajným hlasovaním po obciach, ktoré sa bude uplatňovať pri krajinských, stoličných a obecných voľbách.

Všetkým možným spôsobom budeme sa starať o zpät vrátiťšich sa vojakov a o nešťastné obeť vojny. Hneď sa prichytíme ku uskutočneniu sociálnej politiky, obrany robotníkov a takej mohutnej majetkovej politiky, ktorá dopomôže veľkým massám ľudu ku pozemkom.

V páde by bársktorý bod nášho programu terajší snem neprijal, naskutku rozpustime snem a apellujeme na národ.

Občania! My veríme, že bárs hriechy predošlých vlád uvalily krajinu do takého ukrutného zúfalého stavu, v jakom nebola od bitky pri Moháči, predsa pomocou oslobodenej sily národa krajšia, lepsiá a blaženejšia budúcnosť zasvitne nad utrúpenou úbohous vlasťou našou

Aby sa toto stalo, to teraz v prvom rade závisí od ľudu v Budapešti, lebo tohoto základnou podmienkou je, aby rýchle nastal poriadok v hlavnom meste a na vidieku.

Zvífázili sme občania, robotníci, vojaci, dosiahli sme všetko, čo sme dosiahnuť chceli, nemáme príčiny, aby sme v boji pokračovali. Od polpiata roka dali nám konať zatratenú prácu smrti. Bojovali sme, teraz pracujme! Prvá uhorská ľudová vláda žiada pokoj, trpezlivosť a dôveru od ľudu Uhorska.

V Budapešti, 31. októbra 1918.

Z válečného dejiska.

Uhorské čaty na všetkých frontoch složily zbraň. S celým antantom uzavreté je prímerie. Cieľom uzavretia pokoja osobitná delegácia išla do Belehradu.

Krvavá demonštrácia v Budapešti.

Následkom dlhotrvajúceho rozčulovania väšň opo- novala isté vrstvy obyvateľstva hlavného mesta a toto malo za následok krvavú demonštráciu, ktorá sa 28. októbra večer odohrala na námestí Franca Jozefa, kde massy ľudu tiahly ku Refazovému mostu, aby prešli do Budína.

Národná Rada totižto vydala vyzvanie, ktorého následkom bolo, že sa 28. októbra večer shromaždilo 6—7000 demonštrantov na Gizellinom námestí, pred klubom Károlyiho strany. Netrzeplivosť vzrastala ustavične, keď sa razom otvorily obloky a vyslanec Barna Buza začal rečniť. Žiadal uzavretie pokoja a odtrhnutie sa od Nemecka. Počas reči bolo počuť výkriky: Nech žije revolúcia! Nech žije republika!

Po Buzovi rečnil vyslanec Ladislav Fényes, ktorý vyzval shromaždených, aby tiahli do Budína a tam pred palácom arcikniežata Jozefa aby sriadili demonštráciu. Demonštranti tiahnuť začali cez Gizellino námestie ku Refazovému mostu. Vojenský kordon prepustil demonštrantov, ale pred Refazovým mostom námestný hlavný kapitán Schreiber na čele jazdeckých policajtov zastavil demonštrantom cestu. Začalo sa dohadovanie. Medzitým počuť bolo výstrel, pravdepodobne niektorý z demonštrantov strelil. Na to začali strelbu aj policajti a po bokoch rozostavení žandári. Srážka trvala skoro polhodiny. Dvaja mrtví, 30—40 ťažko a 60—70 ľahko ranených zostalo ležať. Medzi mrtvými je Štefan Weiner 25-ročný slosiar, totožnosť druhého nebola ustálená.

Ranené boli aj štyri kone policajtov, rany zapríčinené boli bodnutím bajonettov. Strelba rozohnala demonštrantov do susedných ulíc, ale neskôr zase sa shromaždili a chceli vynútiť príchod do Budína.

Arciknieža Jozef dozvedel sa po telefone o politovania hodnej udalosti a hneď telefonoval grófovi Károlyimu, že v tej najväčšej miere ľutuje udalosť, hneď zavedie vyšetrovanie, rodinám padlých dá vynáhradu a postará sa o liečenie ranených. Odkaz arcikniežata vyslanec Fényes oznámil obecensvu, čo vzbudilo isté uspokojenie.

O pol jedenástej viac tisíc hláv počítujúce obecensvo shromaždilo sa pred hotelom Astoria, kde s balkonu držali reči Alexander Garbai, Barna Buza, gróf Michal Károlyi a Ján Hock. Garbai vyhlásil, že v utorok, 29. októbra robotníctvo na pol hodiny zastaví prácu, týmto chcúce poctiť pamiatku padlých a výraz dať svojej vzrušenosti nad odohravšou sa udalosťou.

Následkom uzavretia Národnej rady vo všetkých hlavnomestských dielnach v utorok, 29. októbra predpoludním od 10. do pol 11. hod. bola práca zastavená.

Horvatsko odtrhlo sa od Uhorska a monarchie.

Za hlaholu zvonov, za dunenia kanónov a za jasotu ľudu horvatský sabor (snem) v utorok, dňa 29. októbra na poludnie vyriekol odtrhnutie sa Horvatska od Uhorska. Historická udalosť odohrala sa za najväčšej slávnosi. Mesto Záhreb bolo ozdobené zástavami. Ráno meštianstvo, robotníctvo, univerzitná mládež, mestská rada, vojsko a všetky spolky pod zástavami tiahly na Markovo námestie. Ľud s obnaženou hlavou, spievajúc horvatskú národnú hymnu tiahol na námestie. Vojakov ženské obsypaly kvetinami. Zahučal starý zvon stolného chrámu a z kanónov rozostavených na okolitých vrškoch zahučalo 24 výstrelov.

O priebehu zasadnutia horvatského saboru, v ktorom odtrhnutie sa Horvatska od Uhorska a monarchie, uzavreté a vyhlásené bolo, podávame nasledovnú zprávu:

Predseda sabora dr. Bogdan Medakovič predpoludním o 10. hodine zahájil zasadnutie. Slávnostným hlasom oznámil, že sabor sišiel sa ku vybaveniu dôležitej úlohy. Vojna roztrhala putá národov a umožnila Horvatom, Srbom a Slovincom, aby sa spojili v slobodnom, suverénnom štáte. Na sabor čaká úloha, aby likvidoval terajší stav. V šťastnej hodine utvorila sa Národná rada Horvatov, Srbov a Slovincov. Potom predseda s uzná- livými slovami zmienil sa o predsedovi Wilsonovi a upomínal k poriadku. Kto — hovoril — ohrozuje majetok a život, není len zbojníkom a vrahom, lež aj zradcom. Konečne predseda pozdravil poľských bratov z príležitosti znovuzrodenia sa poľského štátu.

Reč predsedu sabor prijal s búrlivou pochvalou, načo sabor prešiel k dennému poriadku. Prečítali súrny návrh vyslanca Svetozára Pribičeviča a jeho súdruhov.

Do pozornosti kresťanských hospodárov.

Ľudová hospodárska obchod tovaru prevádzajúca
uč. sp. Budapešť, IV., Ferenciek tere 4.

výhodne zasiela

každého druhu hospodárske stroje, sejačky, šrotačky
atď. olej, kolomaz, masť ku strojom a iné potrebnosti.

Za najvyššie ceny kúpi

víno, mäd, včelský vosk, ovocie, ovoenú pálenku,
zeleniny a zelené veci, vlnu a každého druhu plodiny.

Každý kresťanský hospodár teda vo vlastnom
záujme nech sa obráti ku vyš udanej firme!

Návrh znie:

Horvatský sabor na základe úplného národného samourčovacího práva, ktoré dnes už všetky vojny vedúce mocnosti uznávajú, vynáša nasledovné uzavretie:

1. Všetky dosavadné štátoprávne pomery a sväzky, ktoré kráľovstvá Horvatsko, Slavonsko a Dalmáciu s jednej strany, uhorské kráľovstvo a rakúske cisárstvo s druhej strany spájajú, sa rozväzujú. Následkom toho za neplatné sa vyhlasujú zvlášte horvatsko-uhorské vyrovnanie (l. zákon z roku 1868.), taktiež všetky jeho neskoršie doplnky a revízie, tak Horvatsko, Slavonsko a Dalmácia počnúc od dnešného dňa s uhorským kráľovstvom ani právne, ani skutočne nemá pražiadnej spoločnej štátnej záležitosti.

2. Horvatsko, Slavonsko, Dalmácia voči Austrii a Uhorsku vyhlasujú sa za neodvislý štát, na základe národnej jednoty Slovinci, Horvati a Srbi vstúpia do spoločného národného a suverénneho štátu Slovincov, Horvatov a Srbov, ktorý sa rozprestiera na celé etnografické územie týchto národov bez ohľadu na isté teritoriálne a štátne hranice, na ktorých dnes národ Slovincov, Horvatov a Srbov býva.

Zatým Pribičević odôvodnil svoj návrh a vyhlásil, že horvatský, slovinský a srbský národ odteraz nechce mať nič spoločného ani s Austriou, ani s Uhorskom a o to sa usiluje, aby sa celý juhoslovanský národ na svojom etnografickom území od Isonza po Vardar spojil v suverénnom, neodvislom a slobodnom štáte. Dotyčne štátnej formy a ústavy rozhodne ústavodarné shromáždenie. Nový štát ale na každý pád bude vybudovaný na demokratickom základe, na základe národnej a sociálnej rovnoprávnosti.

Počas reči záhrebský vojenský veliteľ generál Šujarić a veliteľ záhrebského honvédskeho okresu podmaršall Mihajlović s viac generálmi a štátnymi dôstojníkmi zavítali do zasedacej siene. Dôstojníkov privítali s búrlivými výkrikami «Živio!» a oslavovali národnú armádu.

Zatým sabor návrh Pribičevića jednohlasne a jasným oduševnením prijal. V tomto okamihu vojenský hudobný sbor na Markovom námestí zahrál horvatskú národnú hymnu. V zasedacej sieni vyslanci povstali s miest a spievali hymnu.

Priebeh zasadnutia bol imponantný. Zvlášte dbali na to, aby proti Austrii a Uhorsku neodznelo ani jednej urážlivej poznámky. Prijatie návrhu o odtrhnutí sa od Uhorska a pripojenie mesta Fiume k Horvatsku vyvolalo veľké oduševnenie, ktoré prešľahlo i na zástupy na uliciach shromáždeného ľudu. Na Markovom námestí arcibiskup Bauer spieval Te Deum a udelil ľudu požehnanie.

Národná rada požiadala bána Mihalovića, aby predbežne ďalej zostal na čele vlády. Súčasne Národná rada čo národná vláda podmaršallovi Metzgerovi poslala telegram, v ktorom ho prosí, aby všetky slovinské, horvatské a srbské čaty, ktoré voči dosavadným svojim nepriateľom zastavily každé nepriateľstvo, bez meškania boly zpät dovezené do ich vlasti.

Fiume odovzdali Horvatom.

Deň 29. októbra stal sa významným v histórii mesta Fiume. V tento deň odovzdal fiumánsky gubernátor jediné prístavné mesto Uhorska Horvatom.

Po potlačení vzbury minulého týždňa gubernátor Zoltán Jekelfalussy oznámil ministerpredsedovi, že by s vojenskou silou, ktorá mu stojí k službám, vážnejšiu vzburu nevedel udusiť. Gubernátor ani na opätovnú prosbu nedostal novšiu a dostatočnú zbrannú pomoc, ba aj tie čaty, ktoré prišli tam minulý týždeň potlačiť vzburu, spolu s oddeleniami so strojovými puškami preč poslali z Fiume. V pondelok, 28. októbra večer ohľadom osudu Fiume stal sa rozhodujúci krok. Ku gubernátorovi mesta totiž prišiel poručík radovej lode Lučić a štábny kapitán Klusaček a oznámili mu, že s tým málo a nespohlivým vojskom, ktoré je vo Fiume, mesto nevedia obrániť voči prípadnému horvatskému útoku. Gubernátor o tomto naskutku po telefone podal zprávu ministerpredsedovi Wekerlemu, od ktorého dostal tú odpoveď, že ak mesto nemožno udržať, tak cieľom vyhnutia prelievania krvi Fiume treba odovzdať Horvatom.

Gubernátor Zoltán Jekelfalussy v utorok, 29. okt. popoludní so svojou familiou odcestoval do Budapešti, aby podal zprávu vláde. Štátna polícia v noci s 28. na 29. októbra popakovala všetky listiny a úradníci v utorok, 29. októbra tiež odcestovali do Budapešti. Vo Fiume ináč panuje ticho. Cez poludnie tamojší Taliani v demonštrujúcom pochode pod talianskymi zástavami pochodili mesto, ale poriadok nebol narušený.

Samostatnosť Česka.

Česká národná rada prevzala vládu.

Českí politici dľa ich známeho charakteru zle vykladajú manifest jeho veličenstva kráľa, ktorým Česku, ako iným národom Rakúska, zabezpečená je samostatnosť. Ziadajú odtrhnutie sa od Rakúska a vyhlasujú republiku. Ako ostatne v Prahe slávil vyhlásenie samostatnosti, o tom podávame nasledovnú zprávu:

Keď sa 28. októbra v Prahe rozniesly chýry, že zahraničný minister gróf Andrassy osvojil si stanovisko Wilsona v česko-slovenskej záležitosti a keď tento chýr «Národní Listy» v osobitnom vydaní sdělily obecnstvu, privátne domy zväčša ozdobili. Popri slovanskej trikolóre vidieť bolo aj americké zástavy. Na námestiach a väčších uliciach shromáždilo sa mnoho tisíc ľudu, ku ktorému vodcovia strán povedali reči. Štyria náhradní členovia Národnej rady šli ku miestodržiteľovi a ponaväč tento bol práve na ceste do Viedne, pred jeho námestníkom vyhlásili,

že Národná rada dnešným dňom prevzala vládu, dosavadne zákony nechá v platnosti dotiaľ, pokým ústavodarný snem nevynesie nové zákony, poľahke, pokým českí delegáti vracajúci sa z cudzozemska inak nerozhodnú.

Prisľúbili ešte, že sa o pokoj a poriadok postarajú.

Úradníci miestodržiteľstva podaním pravice prisľúbili, že stanú do služby Národnej rady. Potom náhradní členovia Národnej rady šli ku grófovi Schönbornovi, ako predsedovi výboru zemskej vlády a sdelili mu, že prevzali miestnosti zemského snemu.

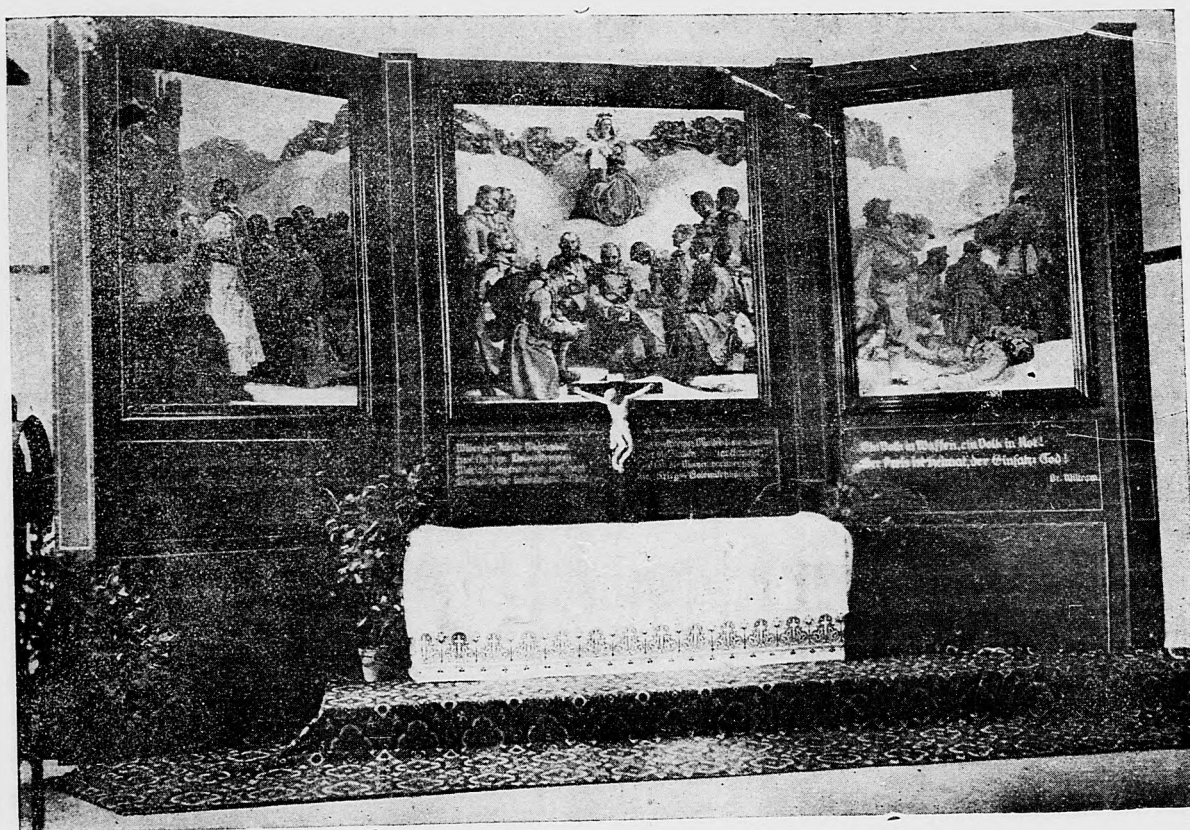
Pozdejšie aj policajní úradníci podaním pravice vstúpili do služby Národnej rady. Českí delegáti potom prevzali Válečnú obilnicu a vrátili sa na václavské námestie, kde rozvinuli významnosť dnešného dňa. Prízvukovali, že sa česká sloboda dnes začala a vyzvali zástupy, aby sa pokojne chovaly.

Zástupy tiahly ulicami slávnostne demonštrujúc do pozdnej noci.

Českí vojaci postrhali si s čiapok rozetty a miesto

Trenčianska stolica za celistvosť krajiny.

Stolica trenčianska 31. októbra vydržovala valné shromaždenie, na ktorom so súhlasom vzali v známosť na revidovanie XII. zák. článku z r. 1867. potahujúce sa uzavretie stolice prešporskej a uzavreli, že snemovní vyslancov a vláde pošlú pripis, aby čím skôr bol uzavretý spravodlivý pokoj. Spravodlivým pokojom ale môže byť len taký, ktorý zabezpečí tisícročnú celistvosť a štátnu jednotu našej vlasti. Uhorsko ale zákonom zabezpečí slobodné vyvíňovanie sa všetkých v krajine žijúcich národností. Valné shromaždenie drží za potrebné, aby na vyjednávaniach o pokoj Uhorsko zastu-

Oltár káplny z válečného cintorína. — Z válečnej výstavy v Innsbrucku.

nich pripáli si červenobiele stužky. So štátnych budov posnímaly cimery a cisárskeho orla a pri Rudolfeume hodili ich do Vltavy.

S nemeckých verejných budov a s filiálok viedenských bánk snali tabule. Štyri bataillony uhorského pluku chodily po uliciach. Medzi veliteľom a členami Národnej rady stalo sa dohodnutie, že sa čaty nebudú nepriateľsky chovať naproti demonštrantom, lež budú dbať len o udržanie poriadku. Pozdejšie uhorské vojsko s ulíc odvolali.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kreštan», ktorý už cez päťadväsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov.

povali samostatní deputáti a žiada úplnú neodvislosť Uhorska so samostatným hospodárskym zariadením, samostatnou uhorskou armádou a zahraničným zastupiteľstvom.

Obecenstvo stolice opätovne a najrozhodnejšie ohradzuje sa proti českým snahám, ktoré žiadajú pripojenie jednotlivých stolíc, medzi nimi aj pripojenie stolice trenčianskej ku Česku; na toto potahujúce sa nároky stolica neuznáva ani len na národnostnom základe, lebo uhorskej vlasti vždy verný slovenský ľud s maďarským žije v úplnej svornosti, slovenský ľud svoj národnostný charakter, náboženské presvedčenie a svoju kultúru chce podržať a neni náklonný obetovať ich prevahe Čechov.

Obecenstvo stolice drží za mimoriadne potrebné, aby pridržanie sa vlasti a na bojiskách preukázaná ver-

nosť slovenského ľudu bola odmenená tým, aby v rámci uhorskej vlasti, od ktorej sa ani najkrajnejší smer národnostných nikdy nežiadal odlúčiť, autonómne práva ústavnou cestou už teraz čím najsúrnejšie boli vyhlásené, aj preto, aby sme národnostnú otázku počas prechodu už s potrebnou slušnosťou mohli spravovať a započatím rozhodného smeru čím skôr určiť koniec na tomto poli spáchaným chybám minulosti.

Grófa Štefana Tiszu zastrelili.

Vo štvrtok, 31. októbra pred večerom rýchlosťou blesku rozniesol sa po Budapešti chýr, že grófa Štefana Tiszu zastrelili v jeho vилle na Hermina ceste.

Predpoludním ku grófovi Tiszovi prišiel jeden dôstojník s jedným civilom. Jedon sa opýtal Tiszu, či je tam ten český nadporučík, ktorý jeho (dôstojníka) odsúdil. Na zápornú odpoveď grófa Tiszu dvaja cudzinci odišli.

Večer po 5. hodine ku vилle, v ktorej od rána bolo desať žandárov, prišlo 8—10 vojakov, preliezli ponad železnú ohradu, vybili sklenené dvere na vилle, takto sa dostali do vchodu a odzbrojili tam zdržujúcich sa žandárov. Štyria vojaci vnišli do prednej siene, jedon z nich na grófovho mládenca namieril pušku a traja vnišli do izby. Tam našli grófa Štefana Tiszu, ktorý s revolverom v ruke stál proti nim. S pravej strany pri grófovi stála jeho manželka, s ľavej strany jeho sesternica grófká Denisa Almássyho.

Jedon z troch vojakov predstúpil pred Tiszu a riekol:

— Ja som už osem rokov vojakom. Mnoho ľudí vykrvácalo pre vás, teraz zaplatíte za to!

— Odstúpte! — zvolal potom na panie.

— Neodstúpime! Tu zostanem pri mužovi — zvolala grótká.

Tisza pokročil napred. Jedon vojak zdvihol pušku proti grófovej hlave a druhý ho vyzval, aby odložil revolver.

— Odložím, ale aj vy odložte pušky — odvetil Tisza. V tom zarachotily tri pušky v rukách vojakov. Jedna guľa vrazila Tiszovi do prsnej dutiny, druhá do slabiny, načo gróf Tisza medzi svojou manželkou a sesternicou smrteľne ranený padol na zem. Posledné jeho slová boli:

— Zabili ma... Už je po mne... Toto takto muselo byť...

O niekoľko minút bol mrtvý.

CHYRNIK.

Pápež poslal požehnanie následníkovi trónu. Malý následník trónu Otto 2. októbra účastným sa stal prvého sv. prijímania v Reichenau a s ním prijímalo aj celý rad iných chlapcov. Svätý Otec, ktorému to dali na vedomie, poslal teraz svoje požehnanie následníkovi trónu a s ním prijímajúcim deťom. Požehnanie účastné

sa staly i tie deti, ktoré v mesiaci októbri prijímaly a svoje prijímanie obetovaly za následníka trónu.

Z biskupstva spišského. Spišský pomocný biskup dr. Martin Kheberich vstúpil za zakladajúceho člena do Spišského Spolku v Budapešti.

Smrť. Maria Machay, matka farára Alojsa Machay, po dlhej a trpezlivo znášanej nemoci v 78. r. v službe Pánovej zomrela 20. októbra v Murányhosszúrét. Nech odpôčiva v Pokoji! — Pán Igor Svetozár Izák po krátkej trapnej nemoci v 36. roku života dňa 23. októbra 1918. ráno o 8. hodine umrel v Pánu. Bezdušné jeho telo bolo dňa 25. októbra popoludní o 3. hodine z pohrabnej káplnky pochované do matky zeme na kerepešskom cintoríne v Budapešti. Pokoj prachu jeho!

Interpellácia v záležitosti nebezpečenstva novej rusinskej šismy. Anton Beszkid, kresť.-sociálny ľudový ablegát starolubovenského volebného okresu podal interpelláciu v záležitosti sjednotenia kalendára rusinských grécko-katolíkov a sotrenia cyrilských litier, v ktorej interpellácii súri, aby zpät uviedli rozbúrený náboženský pokoj rusinského ľudu a zpät vtiahli vydané nariadenie ohľadom sjednotenia kalendára.

Spišská stolica z tohoročnej úrody pšenice, raže (žita), jačmeňa a ovsu oddať musí 250 vagónov, z ovsu môže byť ale najviac 80 vagónov.

REUMA

pakostnicu, lámku a všetky z prechladnutia pochádzajúce boľosti najistejšie lieči „Balsam-kenőcs“ (Balsamová masť). Malý tégel 6 K, veľký tégel 10 K. Zasiela výlučne derabateľ

Gerő Sándor

Iekárnik Nagykörös 41.

Ostatky látky ku vianočnému odpredaju!

z najlepšej bez namietky švédskej cellulose cverny pletené v niekoľko tisíc metroch, kým zásoba trvá pridú k odpredaju v mojej rúcho šotovujúcej dielni.

1. Svetloplátenné-ostatky, hladké, svetlé 70/80 cm. šírky c na K 9— za meter

v zásobe od 3 do 12 metrov. Hodia sa k robotníckemu rúchu každého druhu pre mužských a ženy a ku zásterkám.

2. Svetlého tlačiva ostatky, tlačené v pekných mustrách 70/80 cm. šírky cena K 12— za meter

v zásobe v dĺžke od 3 do 12 metrov. Hodia sa k hospodárskomu odevu a na zásterky.

3. Voskového súkna-látky ostatky v pekných mustrách 75 cm. šírky za K 13— meter.

V zásobe 3 do 12 metrov dĺžky. Hodia sa ku prikrívadlam na stól, obfahom náradia a na zásterky.

4. Uteráky surového plátna farvy, každý kus 1 meter dĺžky, 42 cm. šírky za K 12— 1/2 tucta.

Zasiela sa najmenej 1 balík s 12 metrami z povyš udaných 3 ostatkov vybranými.

Zasielanie garantované bez chyby a dobre plateného tovaru stáva sa s poštovou dobičkou alebo pri voprednom odoslaní obnosu

OTTO KATZ dielňa šotovenia Praha I. Zetnergasse 14,65.
rúcha a kadlecská

Zázračné šijace šidla len K 5.

Šije najrýchlejšie šteppštiny ako šijací stroj. Najlepší vynález, ktorým každý predmet z kože, roztrhané topánky koňské naradia, pokrovcy, vrecia atď. sám si opraviť môže. Každému nevyhnutne potrebné. Záruka upotrebitelnosti. Cena komplet šijaceho stroja s cverkami, so 4 rôznymi hlami a s úpravou upotrebenia, kus po K. 5.— 3 kusy K 14.50. Zasiela s poštovou dobierekou M. Swoboda Wien, III, 2, Hiessgasse 13. B.

Kočiša

za plácu alebo na konvenciu, ktorý hovorí maďarsky a nemecky hľadá ľarnosť Rajka (stol. Moson) Tiež tam do domového hospodárstva prímu staršieho invalidného vojaka alebo staršiu ženu.

Bez karotky k dostaniu

zinné domové topánky k šnor vaniu s gummy podošvou a s ochranou podošvy 31 K 20 hal, tieže s vysokými sarami 47 K 20 hal, ďalej zimné topánky pre deti s vysokými sarami a s zehranou podošvou z kože od 20.—25. čísla 25 korún a od 25.—28. čísla 30 korún Nezodpovedné zpiatky príjmem.

Schäfer Miksa Budapest I. ker., Döbrentei-tér 4.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dlžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masti. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

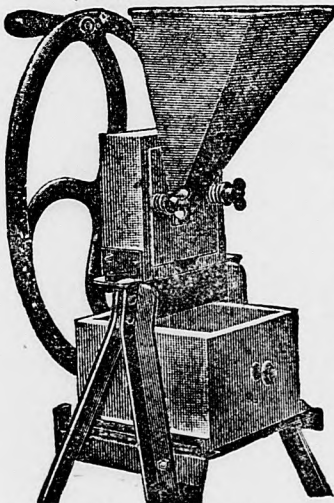
Gena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierekou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň, Kohlmarkt 20.

Ručný mlyn na zbožie.

(Zákonne chránený).

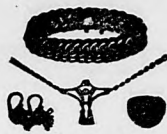
Pôvodný ručný mlyn zbožia v drevenom massivnom alebo železnom zaobalení s predruzgačom a valcom zvlášte hodí sa ku mletiu každého druhu zbožia od ľahkého do ťažkého ako: raže, jačmeňa, pšenice, ovsu, kukurice, atď. Najnové metlie, jednoduchým popustím im alebo po ťahnutí šrofov môže byť zastavené.

Pôvodný ručný mlyn zbožia je jednoduchého, ležtrvaceho dorobu s metlicou plávajú ku zameňaniu z hustej hmoty. Aj pri najsiťnejšom upotrebovaní je nezniteľný a na každý stôl alebo na každú truhicu ľahko môže byť pri šroľovaný.

4. čísla vzorka s hýbadlom 160 korún. 5. čísla vzorka s kolesom ku hýbaniu 200 korún. 6. čísla vzorka s valcom 240 korún. So železným podstavcom váži a i 10 kgr. 100 korún osobitne. Miesto rozposielania Wien skrze zastúpenia

Prospekt zdarma. telstvo, pri dopostaní 50 korún závdavku a pri zaplacení restu s poštovou dobierekou. Max Böhnell Margaretenstrasse 27 Wien, IV., Abt. P. 94.

8 halierov

(za jednu dopisničku) stojí Vas mój cenník, ktorú na žiadosť bezplatne pošle Vám **Ján Konrad, cis. a král. dvorný zásielca Brúx 1816.** čisto (Čechy). Moderné 14 kar. zlaté zausnice: K 70, 80, 90. 14 kar. zlaté prstene s barvisým kameňom: K 60, 70 s diamantom K 80, 90, 100 s brilliantami K 120, 150, 200. 14 kar. zlaté naručnice: K 200, 250, 14 kar. zlaté naručnice (kolliers): K 80, 90 s oveskom K 100, 120, 150. Veľký sklad zlateho a strieborného tovaru každého druhu zaslanie s poštovou dobierekou alebo pri voprednom dopostaní obnosu. Záměna povolená alebo návrat peňazi.

Bezplatne

dostane každý na žiadosť mój cenník strieborného, zlateho tovaru a hudobných nástrojov. Husle po K 40, 45, 55 a v. Dobré harmoniky K 45, 60, 80. 2 radov viedenské harmoniky K 120, 140. 3 radov harmoniky K 300, 400 a v. Záměna alebo návrat obnosu. Zasiela s poštovou dobierekou alebo pri voprednom dopostaní peňazi vývozný dom **Ján Konrad cis. a král. dvorný zásielca Brúx 1817.** čisto (Čechy).

Oznamy prijima administrácia

„Krest'ana“-a Budapest, Szentkirályi-u. 28

Retiazky na ohlávku 7 K.

Retiazky pre ľichvu s patent stranou strednej jakosti **11 korún 50 halierov**, silnej doroby. Trovy doposlania a zaobalenia týkajú sa objednávateľa. K objednávaniu pri voprednom zaslaní peňazi alebo s poštovou dobierekou.

LENDVAI MÓR vývozný dom, Budapest, VII., Kertész-utca 43.

Prostriedok ku

rasteniu vlasov,

akého ešte nebolo. Behom krátkeho času narastú od neho bujně vlasv a prekazi výpadúvanie vlasov, ocirami pred včasným ošedivením, behom mesiaca skvelý výsedok. Cena 15 a 20 K. Poštové trovy 1.60 K.

ROTAR C. REGINA, Budapest, Erzsébet-körut 34.

Sorbl'avost'

Svrbi?

svrab, prašičku najrýchlejšie odstránuje dr. E. Flesch-a povodná, zákonom chránená

„SKABOFORM“-mast'

Nešpini, nemá žiadneho zápachu. Tegel na próbu K 4.—, veľký tegel K 6.—, rodinná dávka K 15.— Adresa objednávania: dr. E. Flescha Korona lekárni Győr Pozorujme na Skaboform a známku ochrany

Chorí na plúca

Suchotinári, chorí na plúca, zadychčivi, žltavnicí, nevládni, bezkrvní!

Tu je konečne prostriedok, ktorú pri vyš udaných chorobách naju-p šnej upotrebiť možno a to je

Vértés lekárnik Vasmész-szörp.

Železno vápenný sirup. Vyš udaný prostriedok pri viac ako stotisíc chorých ako znamenitý sa dokazal a pri hore spomenutých chorobách odporúčajú ho najchýrnejšie učbníci a lekári. Upotrebujú ho aj pri somárskom kaste, anglickej chore, plúvaní kivy, schudnutí, ženských veduhoch, v stave slabosti a vysilenia. Pri jemnom jeho chuton a bez zápachu zodpovie i najhakiivejšej chutke preto i deti radi ho užívajú. Vojáci, ktorí vysilení a porúchanými nervami s bojista richadzajú s úľubou upotrebujú ho ku posilneniu ich sústavy nasledkom válečného unávenia oslabnutej a ku zpätzadováženiu porúcaného ich zdravia. Cena jednej flášky franko K 12.10, ku úplnej kúre riadne potrebných 4 flášiek cena K 52.10 franko.

K dostaniu v **Vértés Lajosa** Lugos, číslo 13. „Sas“-lekárni

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponač stroj najdokonalejšie možno regulovať. Ľahkej prácečnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 120 korún, s prípravou na nohy 160 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela

IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaní prosím zreteľne udat adresu a železničnú stanicu.

1912 1918.

Odporúčam

bez zaviazanosti, po pošte pri zaslaní závdavku a s poštovou dobierkou, po železnici pri voprednom odoslaní celého obnosu.

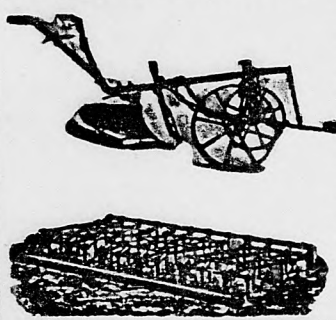
	Kor.
Modrý kamenček 98%	1 kg. 17.—
Medený sirkový prach, obsahuje 12% mede	1 kg. 28.—
61% sirky	1 kg. 36.—
Sirkové listy (Einschlag) žlté, 1 kg, asi 100 listov	1 kg. 40.—
Sirkové listy (Einschlag) na juta prima tkanine	1 kg. 36.—
Sirkový štanglik po kusoch a sirkový prach	1 kg. 6.—
Peroxid 45% 2 kg. zodpovedajú 1 kg. medeného kamenčoka	1 kg. 100.—
Te (čaj pravý nie náhradný) 130 listov po 120 hal.	1 škatulka 120.—
Tě (čaj pravý nie náhradný) 130 listov po 120 hal.	1 škatulka 150.—
Tě (čaj pravý nie náhradný) 130 listov po 150 hal.	1 škatulka 100.—
Korenie v zrnkách a drvené 130 listov po 100 hal.	1 škatulka 120.—
Korenie v zrnkách a drvené 130 listov po 120 hal.	1 škatulka 100.—
Biele drvené 130 listov po 100 hal.	1 škatulka 120.—
Biele drvené 130 listov po 120 hal.	1 škatulka 60.—
Šefran I. 130 listov po 60 hal.	1 škatulka 80.—
Šefran I. 130 listov po 80 hal.	1 škatulka 60.—
Hřebíčkové korenie drvené 130 listov po 60 hal.	1 škatulka 80.—
Hřebičky celé a drvené 130 listov po 80 hal.	1 škatulka 40.—
Rastec (kmin) 130 listov po 40 hal.	1 škatulka 80.—
Rastec (kmin) 130 listov po 80 hal.	1 škatulka 60.—
Rastec (kmin) 130 listov po 60 hal.	1 škatulka 60.—
Citronová náhrada 130 listov po 60 hal.	1 škatulka 50.—
Prach do pečiva 130 listov po 50 hal.	1 škatulka 40.—
Hrozienka I.	1 kg. 80.—
Vaniin 130 listov po 80 hal.	1 kg. 24.—
Apollo Viktoria žltý prach k drhnutiu dlažky 140 listov po 30 hal.	1 škatulka 56.—
«Indigo» z obsahu 1 lista možno shotoviti 1 liter vašblau 130. l. po 60 hal.	40.—
Farba na šaty Berínska, v každej farbe 100 listov	70.—
Venus náhrada škrobu 140 škatuliek po 70 hal.	1 škatulka 35.—
Stearkin náhrada škrobu 100 listov v 1. škatulke	1.20
Silvia prostriedok ku praniu 1/2 kg. škatulka	1.10
«Ivó» náhradný prostriedok mydla 1 kus	12.—
Krém na topánky Ottoman 2., 1 det.	20.—
Krém na topánky Ottoman 5., 1 det.	42.—
Krém na topánky Ottoman 100., 1 det.	42.—
Octová kyselina, vínokamená 80%-ová (Calderonský grád) 12 krát možno preriediť s 1 litrovou fľašou	28.—
Náhrada čaju pravého 1 litra fľaška	52.—
Náhrada čaju sladená 1 litra fľaška	36.—
Polievkové kociky Anker alebo Gráf 1000 kusov	320.—
Ceresin kahanček v pohárku, 100 kusov	270.—
Ceresin kahanček bez pokárka 100 kusov	
«Piro» tekutina ku čisteniu kovu,	
číslo 1 2 3 4 5	
Kor. —.80 1.50 2.60 3.70 5.50	

Aj v poštových balíkoch zasiela

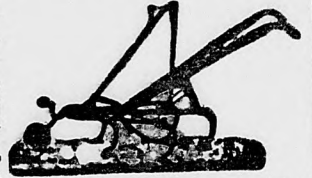
Stephaneuma

fűszer és gyarmatáru nagykereskedő
Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 6/8.
Telefon József 52-01.

Najlacnejší a najlepší prameň JOZEF MAROSI a Syn Esztergom 15.

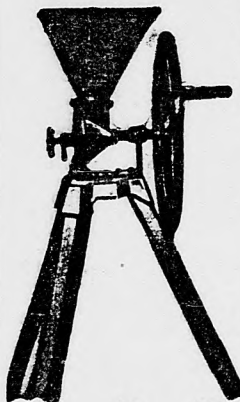

strojov a železného tovaru veľký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvláštnej jakosti ocelový pluh za 295.—, dvojitý pluh za

580. K, Juno americkú koňskú motyku za 340.— K. (prevádza 5 ľudí robotu). zvláštnu bránu s uhlami žalom okuvanými za 250.— K. «Merkur» ručný šroták za 110.— K. Veľký obrázkový cenník na žiadosť pošleme zdarma. — Pri objednaní prosíme poslať 40 K závdavok.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu obilie somleť môže Obrovskej schopnosti roboty.

Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.

Tenistý stroj k prípraveniu na stól alebo postavec bez nôh K 140, menší k domá-cemu upotrebeniu K 100. Objednanie prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj

10.— K závdavok.

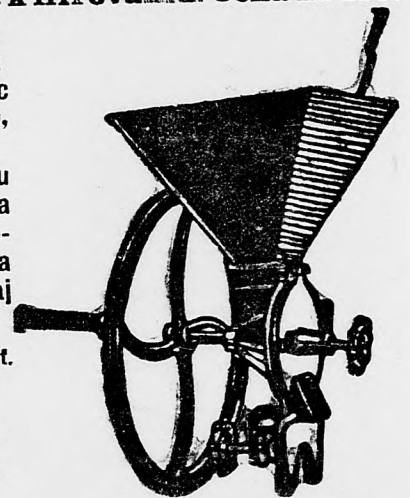
K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať.

Výlučná adresa objednania:

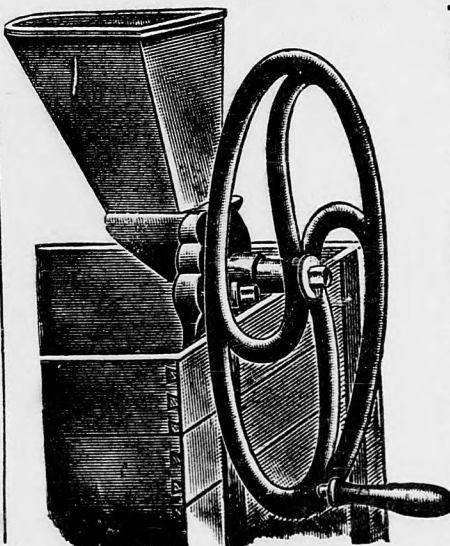
PAVEL SOHR

Somogyszil 105.

fabričný sklad ocelového tovaru.

Železničnú stanicu objednávateľa treba udať.

Kukuričný zázračný ručný šrotovník

s valcom mletia ku zameneniu k regulovaniu

Cena od 140.— korún

počnúc, s truhlicou bezplatne prepustenou, bez poštových trov zasiela:

Faludi Henrik a Druh
veľkokupei

Budapest, V., Akadémia-utca 1.